

Stanisław Barańczak - Kalendarium

1946

Stanisław Barańczak urodził się 13 listopada w Poznaniu – jego rodzice, Jan i Zofia Barańczakowie, byli lekarzami, a starsza o rok siostra, Małgorzata, w przyszłości zostanie sławną autorką powieści dla dzieci i młodzieży

1956

Barańczak – jako dziesięcioletni chłopiec – jest świadkiem dramatycznych wydarzeń Poznańskiego Czerwca

1964

matura w I Liceum Ogólnokształcącym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu i rozpoczęcie studiów polonistycznych na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

powstaje Teatr Ósmego Dnia – poeta pełni w nim nieformalną rolę kierownika literackiego

Barańczak jest jednym z założycieli Grupy Poetyckiej „Próby” (grupa – związana z poznańskim klubem „Od Nowa” – istnieje do marca 1968)

początek przyjaźni z Ryszardem Krynickim

1965

debiut – wierszem *Przyczyny zgonu* – na łamach miesięcznika „Odra” (nr 1)

1967

poeta pracuje w redakcji miesięcznika „Nurt” (do roku 1971)

1968

ślub z Anną Bryłą, również studentką polonistyki, w przyszłości badaczką literatury zatrudnioną na UAM oraz - od 1986 - na Harvard University w Cambridge (Barańczakowie doczekają się dwójki dzieci)

w Wydawnictwie Poznańskim ukazuje się debiutancki tom wierszy - *Korekta twarzy* (zbiór ten - po latach oceniany przez autora raczej krytycznie - da początek niezwyklej serii różnorodnych książek Barańczaka - poetyckich, eseistycznych, literaturoznawczych i translatorskich)

doświadczenie Marca - odzwierciedlone następnie w licznych utworach poetyckich (poczynając od tomu *Jednym tchem* z roku 1970)

1969

Barańczak kończy studia polonistyczne i rozpoczyna pracę w Instytucie Filologii Polskiej UAM w Poznaniu

1971

ukazuje się debiutancka książka krytycznoliteracka poety - *Nieufni i zadufani* (opublikowana przez Ossolineum)

Teatr Ósmego Dnia wystawia spektakl *Jednym tchem* - inspirowany wierszami Barańczaka

poeta wstępuje do Związku Literatów Polskich (członkiem związku jest do roku 1983)

1972

Nagroda im. Andrzeja Bursy

1973

Nagroda Fundacji im. Kościelskich

Barańczak uzyskuje stopień doktora nauk humanistycznych - na podstawie dysertacji *Język poetycki Mirona Białoszewskiego* napisanej pod kierunkiem prof. Jerzego Ziomka

1974

ukazuje się książka *Język poetycki Mirona Białoszewskiego* - w prestiżowej serii prac literaturoznawczych „Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej” (t. 41)

1975

Barańczak zostaje członkiem polskiego PEN Clubu (członkostwo do roku 1983)

na łamach „Studenta” zaczyna ukazywać się cykl pamfletów - „przeгляд bieżących osiągnięć polskiej grafomanii” - pisanych przez poetę pod pseudonimami Szczęsny Trzymałko oraz Feliks Dzierżonkiewicz

tygodnik „Literatura” (nr 29) publikuje ważny i szeroko dyskutowany esej poety zatytułowany *Zmieniony głos Settembriniego*

5 grudnia: Barańczak podpisuje „List 59” - protest przeciwko planom zapisania w konstytucji PRL kierowniczej roli PZPR, trwałego sojuszu z ZSRR oraz uzależnienia praw obywatelskich od wypełniania obowiązków wobec państwa

1976

23 września: poeta przystępuje do zawiązanego w tym dniu Komitetu Obrony Robotników (KOR)

1977

styczeń: ukazuje się pierwszy numer podziemnego pisma literackiego „Zapis”, powiązanego ze środowiskiem KOR-u - Barańczak jest autorem tekstu objaśniającego powód powstania oraz ideę czasopisma

24-30 maja: poeta bierze udział w głodówce w warszawskim kościele św. Marcina -

głodujący żądają uwolnienia aresztowanych KOR-owców i wciąż przetrzymywanych w więzieniach uczestników wydarzeń radomskich

lipiec: w rezultacie prowokacji Służby Bezpieczeństwa Barańczak zostaje wyrzucony z pracy na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza

poeta zostaje objęty zakazem publikacji (tzw. „zapisem” cenzury) – przez kolejne trzy lata publikuje w wydawnictwach i czasopismach krajowych (oficjalnych i podziemnych) oraz emigracyjnych, posługując się wieloma krypto- i pseudonimami (m. in.: Hieronim Bryłka, J. H., Jan Hammel, Paweł Ustrzykowski, S. B., Barbara Stawiczak, Sabina Trwałczyńska, St. B., sth, Tomasz Niewierny)

1978

styczeń: poeta podpisuje deklarację założycielską samokształceniowego Towarzystwa Kursów Naukowych

lipiec: wychodzi drukiem pierwszy numer podziemnego kwartalnika politycznego „Krytyka” – Barańczak jest członkiem zespołu redakcyjnego czasopisma

1979

w Instytucie Literackim w Paryżu ukazuje się *Etyka i Poetyka* – eseistyczna książka Barańczaka, której tytuł stanie się wkrótce swoistym emblematem kultury niezależnej

1980

wychodzi drukiem tom *Tryptyk z betonu, zmęczenia i śniegu* – opublikowany przez drugoobiegowe wydawnictwo KOS (Krakowska Oficyna Studentów)

w następstwie zmian po strajkach sierpniowych i dzięki powstaniu Solidarności Barańczak zostaje przywrócony do pracy na UAM

poeta prowadzi działalność w strukturach NSZZ Solidarność

nagroda Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego

1981

Barańczak wyjeżdża do USA i podejmuje pracę na Harvard University (początkowo jako associate professor w ramach trzyletniego kontraktu, a od roku 1984 jako profesor na stałym etacie)

1982

ukazuje się *Antologia angielskiej poezji metafizycznej XVII stulecia* - w wyborze, opracowaniu i przekładzie Barańczaka (nakładem Państwowego Instytutu Wydawniczego)

członkostwo w American Association for Advancement of Slavic Studies

poeta otrzymuje tytuł doktora honoris causa w Curry College w Milton (Massachusetts)

Barańczak współtworzy zespół redakcyjny „Zeszytów Literackich”

1983

poeta zostaje członkiem Polish Institute of Arts and Sciences in America oraz Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie

1984

londyńskie wydawnictwo Polonia publikuje książkę *Uciekinier z Utopii* - studium krytycznoliterackie Barańczaka poświęcone poezji Zbigniewa Herberta

1986

w Londynie - nakładem wydawnictwa Puls - ukazuje się zbiór *Atlantyda i inne wiersze z lat 1981-1985*

Barańczak wchodzi do zespołu redakcyjnego „The Polish Review” - kwartalnika naukowego, wydawanego od 1956 przez Polish Institute of Arts and Sciences of America (w latach 1987-1990 poeta jest redaktorem naczelnym czasopisma)

1988

„Zeszyty Literackie“ publikują w Paryżu tom *Widokówka z tego świata i inne rymy z lat 1986-1988*

1989

stypendium Fundacji Guggenheima

Barańczak otrzymuje prestiżowe nagrody za tłumaczenia na język polski (m.in. ZAiKS-u, PEN Clubu, Stowarzyszenia Tłumaczy)

poeta wstępuje do Stowarzyszenia Pisarzy Polskich i odnawia członkostwa w PEN Clubie, zostaje też członkiem Stowarzyszeniu Autorów ZAiKS

członkostwo w American Association for Polish-Jewish Studies

jesień: podróż do Polski - pierwsza od wyjazdu z kraju w roku 1981 (podczas tego pobytu mają miejsce liczne spotkania autorskie i wykłady poety)

1990

dominikańskie wydawnictwo W drodze publikuje *Hamleta* w przekładzie Barańczaka - jest to pierwsze z serii tłumaczeń dzieł Szekspira dokonanych przez poetę (kolejne będą ukazywały się najpierw w oficynie W drodze, a następnie w wydawnictwach Znak i a5)

w Londynie - nakładem wydawnictwa Aneks - ukazuje się zbiór szkiców *Tablica z Macondo*

Barańczak otrzymuje nagrodę redakcji miesięcznika „Literatura na Świecie” - za tłumaczenia na język polski

1991

poeta otrzymuje Order Polonia Restituta

1992

ukazuje się książka *Ocalone w tłumaczeniu* (nakładem Wydawnictwa a5)

1994

Wydawnictwo a5 publikuje tom *Podróż zimowa. Wiersze do muzyki Franza Schuberta*

poeta zostaje uhonorowany tytułem Giganta - za „poznański styl pracy” - przez redakcję i czytelników „Gazety Wyborczej” w Poznaniu

1995

Barańczak otrzymuje doktorat honoris causa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

1996

Wydawnictwo Znak publikuje wybór esejów poety - zatytułowany *Poezja i duch Uogólnienia*

nagroda działającej w Toronto Fundacji im. Władysława i Nelli Turzańskich - za całokształt twórczości

nagroda American Association of Teachers of Slavic and East European Languages - za przekład poezji Wisławy Szymborskiej na język angielski (wspólnie z Clare Cavanagh)

1997

Wielka Nagroda Fundacji Kultury - za całość dorobku

1998

ukazuje się tom wierszy *Chirurgiczna precyzja. Elegie i piosenki z lat 1995-1997* (nakładem Wydawnictwa a5).

1999

nagroda Nike - za najlepszą książkę roku

Barańczak zaprzestaje pracy dydaktycznej na Harvard University - z przyczyn zdrowotnych

2000

poeta - cierpiący na chorobę Parkinsona - mieszka z rodziną w Newtonville (nieдалeko Bostonu) i w kolejnych latach stopniowo wycofuje się z życia literackiego, wciąż jednak publikowane są wznowienia jego książek, teatry wystawiają sztuki Szekspira w tłumaczeniu Barańczaka, organizowane są sesje naukowe i ukazują się książki - indywidualne oraz zbiorowe - poświęcone jego dziełu

Barańczak zostaje wybrany na członka czynnego Polskiej Akademii Umiejętności

Nagroda Pracy Organicznej - przyznawana przez „Głos Wielkopolski”

2014

26 grudnia: poeta umiera w Newtonville

2015

prezydent Bronisław Komorowski przyznaje Barańczakowi - pośmiertnie - Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski

Piotr Śliwiński